

Energetika

Petr Zenkner
petr.zenkner@hn.cz

Nová pravidla EU pro plyn předbíhají vývoj technologií. A Česko je jinde než Západ

Plynaři v Česku mají dilema. Brusel sice uznal plyn za přechodné palivo přispívající ke klimatickým cílům EU, zároveň ale stanovil podmínky, které plynařům vadí. Největší problém je, že od roku 2026 si banky vykážou u plynu jako ekologickou jen investici do zdroje, který spaluje minimálně 30 procent vodíku či jiných „zelených“ plynů. Plyn spolu s jádrem zahrnuje Evropská unie počátkem roku mezi ekologické zdroje v tzv. taxonomii (roztřídění), která má sloužit jako návod pro zelené investice.

„Největší obavu mám z toho, že taxonomie předbíhá technologický vývoj, neexistuje ani trh, kde by se zelenými plyny obchodovalo, včetně záruk původu,“ říká k bruselské novině Lenka Kovačovská, ředitelka Českého plynárenského svazu.

HN: Podmínky pro přijetí plynu do taxonomie považujete za těžko splnitelné. Na druhou stranu, v západní Evropě má plyn větší roli než u nás. Jak to tedy splní oni?

Bavíme se o budoucích investicích, které už hodně států na západ od nás udělalo. Nemusí tak striktní podmínky pro nové zdroje splňovat. Třeba Německo už je má několik let. To není odchod od uhlí, jaký řeší Česko nebo Polsko. Začínali jsme za úplně jiných podmínek a měli výhodu domácích zásob uhlí, kde se udělaly velké investice do ekologizace. Pokud jde o podíl zeleného plynu, tak ho nebude snadné splnit ani v Německu, které počítá s tím, že i v roce 2050 bude nízkoemisní plyn a hlavně vodík dovážet.

HN: Jsme tedy nepřipraveni, protože jsme neinvestovali?

Dvě dekády probíhaly vlny investic do uhelných zdrojů, které stály na pravidlech BAT a BREF dohodnutých v EU (seznamy nejlepších dostupných technologií pro snížení emisí – pozn. red.). Když se to splnilo, přišla změna. Energetická koncepce také počítala, že se využití uhlí pro teplárenství udrží. Předtím žádná kritika zemního plynu nebyla. To se změnilo v posledních dvou letech, kdy se evropská klimatická politika posunula úplně jinam.

HN: Loni v prosinci představila Evropská komise i návrh plynového balíčku. Mezi ním a navrženou taxonomií pro investice do plynu tedy vidíte nesoulad?

V detailu je to ještě těžké posoudit. Taxonomie je ale ambicióznější. Společný je směr k dekarbonizaci plynárenství do roku 2050, zvýšení podílu obnovitelných plynů, jako jsou biometan a zelený vodík, či nízkoemisních plynů, což jsou další odstíny vodíku s emisní stopou pod 70 procent, i když metodologie ještě chybí. Největší rozdíl je v tom, že prosincový balíček počítá s úpravou plynárenské infrastruktury, aby v roce 2025 zvládla na přeshraničních bodech přepravovat plyn s příměsí vodíku ve výši pěti procent. U taxonomie pro rok 2026 vidíme úroveň minimálně 30 procent. Přitom plynový balíček se ani nezačal připomínkat. Největ-

ší obavu mám z toho, že taxonomie předbíhá technologický vývoj, neexistuje ani trh, kde by se zelenými plyny obchodovalo, včetně záruk původu.

Lenka Kovačovská, od roku 2018 výkonná ředitelka Českého plynárenského svazu. Předtím náměstkyně pro energetiku na MPO. Pracovala i pro ČEPS. Foto: archiv Lenky Kovačovské

~
Všechno se bude měnit. Česká vodíková strategie se musí upravovat průběžně, stejně jako státní energetická koncepce.

HN: Při roční spotřebě zemního plynu v Česku, která je necelých devět miliard kubiků, bude v roce 2026 potřeba asi 2,7 miliardy kubiků zelenějších plynů. Vy tvrdíte, že to v Česku není reálné. Proč?

Jsem trochu skeptická, že takové množství bude v celé Evropě. Pokud zůstanu na této úrovni, u biometanu se do roku 2030 potenciál odhaduje na 350 terawatthodin, navíc je koncentrován do několika málo zemí EU. Pokud jde o zelený vodík, tam je to výroba 333 TWh. Dohromady tedy 683 TWh, což je koncem dekády asi 17 procent očekávané spotřeby plynu. Třeba u biometanu je v ČR maximální odhad, že v této době jím půjde nahradit desetina spotřeby plynu. U nás ale neběží pro jeho výrobu žádné podpory, a tak může skončit prodán do Německa či Nizozemska. A první pilotní vodíkové projekty se teprve podávají do unijního Modernizačního fondu (shromažďuje peníze z emisních povolenek – pozn. red.).

HN: Taxonomie předpokládá větší využití vodíku v energetice. Zatím se s ním většinou počítá jinde.

Ano, vodík se měl využít v prvních letech hlavně v průmyslu. Mají vzniknout vodíková údolí a klastry kolem podniků, které vodík využijí a přebytky půjdou třeba pro městskou dopravu. To dávalo čas pro adaptaci plynárenské infrastruktury. Z pohledu, který přináší taxonomie, mám obavu. Navíc se jakoby předpokládá, že vodíku by mělo být neomezeně. Pokud dojde k takové změně, bude se o vodík soutěžit a jeho cena vzroste nad možnosti zemí regionu.

HN: Budou se měnit strategie a normy?

Všechno se bude měnit. Česká vodíková strategie se musí upravovat průběžně, stejně jako státní energetická koncepce. Energetický zákon třeba nemá definici vodíku jako energetického plynu. Také je třeba upravit zákon o podporovaných zdrojích energie. Do toho se upravují evropské normy pro plynárenskou soustavu, aby kvůli přimíchávání nedošlo k narušení celoevropského trhu s plynem.

HN: Jaké množství přimíchávání se teď bere jako bezpečné?

Do dvou procent by neměly být problémy napříč infrastrukturou, ale řada částí už teď umí fungovat na vyšších podílech. Plynárenské firmy zkoumají, jak toto procento co neefektivněji zvýšit. V Německu se pracuje s 10 procenty, jsou ale i zkoušky pro 20 procent. Testuje se i přimíchávání vodíku do plynových zásobníků.

HN: Plynaři chtějí na investice využít peníze z Modernizačního fondu. Není taxonomie potenciální problém i pro tyto projekty?

Taxonomie byla připravena primárně jako nástroj pro banky, aby věrohodně vykážaly, že investují do udržitelných projektů. Nebyla určena pro čerpání národních nebo evropských fondů. Tedy de iure. Otázka je, jak to bude de facto. Ale to teď není schopen říct nikdo. Každopádně pokud jde o důvěryhodnost a legitimní očekávání – z pohledu investorů by to dobře nebylo. Pravidla pro Modernizační fond už byla schválena, šlo by o retroaktivní změnu. V minulosti byly snahy to udělat při projednávání revize směrnice o obchodování s emisními povolenkami, kdy Evropská komise navrhovala dodatečné úpravy na úrovni Modernizačního fondu pro největší projekty. To Česko odmítalo.

HN: Pro koho je splnitelný v taxonomii navrhovaný limit 270 gramů ekvivalentu CO₂ na výrobu jedné kilowatthodiny energie? Je to věc, kterou akceptujete?

Je to posun k lepšímu než původně navrhovaných 100 gramů, kam už by se nedostala ani kombinovaná výroba elektřiny a tepla využívající čistě zemní plyn. Žádnou změnu už si realisticky nedovedu představit. Problém je, že se nebavíme jen o emisích CO₂, do limitu patří i emise oxidu dusíku a nespáleného metanu. Bude to splnitelné s vysoko účinnými velkými kogeneračními zdroji. Problém je, že tam není rezerva. Teoreticky to může být problém pro některé menší plynové zdroje kvůli emisím oxidu dusíku.

HN: Umožňuje limit postavit klasickou paroplynovou elektrárnu?

Je tam ještě alternativní limit ročních emisí, které nesmí v průběhu 20 let překročit 550 kg na kilowatthodinu. To je uzpůsobené pro plynové zdroje fungující ve špičkách. Paroplynovou elektrárnu by tak šlo provozovat jen v těchto časech, kdy vykrývají obnovitelné zdroje. Otázka je ekonomika takového zdroje. Nemůže fungovat bez zaručených kapacitních mechanismů (platby státu, které provozovatelé nahradí dobu, kdy nevyrobí – pozn. red.). Tyto mechanismy nyní ale v Česku nemáme.